

FULLA ARTÍSTICA

D'ALT EMPORDÀ

JULIOL DE 1919

NÚMERO VXII

L'Exposició d'En Rafel Forn

El Dr. Forn, distingit professor de Medicina que viu habitualment a Madrid, és un artista en tot el sentit de la paraula.

Home de ciència, erudit, treballador incansable, no s'ha limitat a adreçar els seus esforços solament pel camp de la ciència del curar, sinó que obeïnt als seus més íntims sentiments artístics, ha treballat ha inquirit i ha dominat el *metier* de la pintura com pocs professionals ho han aconseguit.

La magnífica exposició que dels quadres d'En Rafel Forn ha fet la Societat de Concerts—malgrat la seva instal·lació raquítica i inadequada,—és sens dubte la més important de les exposicions efectuades aquí Figueres. I és amb fonda recança que devem remarcar el que la premsa de la ciutat no hagi fet el degut honor a la manifestació artística que avui plau-nos comentar.

Entre les 44 obres exposades s'hi testimonien èpoques diferents de producció, i a més de la diferència de temps, s'hi mostra també l'esperit inquiet i freturós, de coneixença de procediments del seu autor, com si cerqués l'escola on s'hi encaixés millor el seu temperament artístic.

Nosaltres ens atrevim a afirmar que En Forn ha trobat l'escola, on mostra ja un mestratge que molts professionals envejarien. En Rafel Forn és un mestre impresionista de pura escola francesa, enamorat de la llum i, per tant, de la dissociació de les tonalitats. Posseïdor d'una visió subtil i admirablement afinada, venç

les dificultats extremes del procediment i converteix els seus apunts, els quadres, en poemes de llum viva, recerques d'harmonies, arribant a aquell art especial del qual digué Manclair, que tot essent plenament pictòric s'acosta tant a la música com s'allunya de la literatura o de la psicologia. Per això, com la majoria dels impresionistes, En Forn conrea amb preferència el paisatge per convenir millor a la seva tècnica.

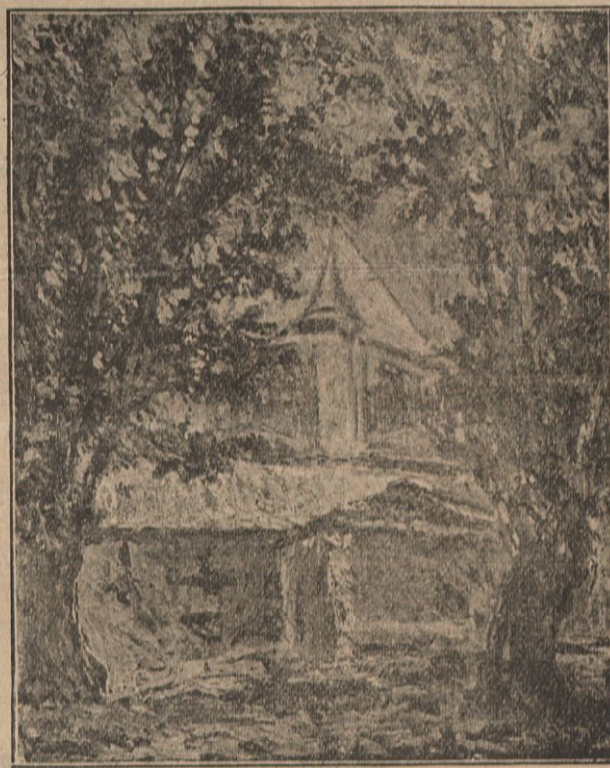

Segòvia.—La Catedral vista des de la Plaça Alfons XIII.
D'En Rafel Forn

Dels seus constants viatges per Espanya i França en són fruit els quadres exposats que nosaltres agruparíem en dues seccions, no sols per correspondre a un ordre cronològic sinó per diferència d'estil.

Els vint primers del catàleg acusen una pintura de fórmules prudentes, quelcom tímid, de grisos a voltes espesses i molt sovint artificials; els restants perteneixen francament al més sincer i reït impresionisme. D'aquests recordem els números 21, 22 i 33, jardins daurats banyats de sol autumnal, vores del Manzanares (el n.º 27) de grisos lluminosos, pintura sucosa i admirable que fa de l'apunt, obra d'art definitiva. *Sol de invierno* n.º 25 té trossos d'una gran magnificència de cadmis.

Els que porten els números 28 i 31 *Salida del Dios grande, Mercado de Segovia*

Sant Antoni.—Avila.
D'En Rafel Forn

via en els quals En Forn s'ha lluit agrupant multituds, collint amb justesa llurs actituds i reproduint el titil·lejar del formigueig humà sota el sol lluminós de la *meseta*. La terra assolellada d'Avila (35) *San Antonio* (34) bell i reït *speci-*

men de neo-impresionisme expressat amb vigor i gràcia admirables. *La huerta del Chacoli* atrevidíssima gamma de verds i vermells i *La Ría* de Bilbao (38) molt justa de tècnica i d'ambient.

Seria interminable l'esmentar tot ço que captivà la nostra atenció en l'exposició Forn, però si que no volem oblidar el quadre *Bilbao vista desde Begoña* que és una harmonia inefable de suavitats acolorides i encisadores.

Tenim consciència dels obllits que forçosament estem perpetrant, però ens allargaríem massa aquestes notes, que escrivim per a regraciar al Dr. Forn la seva gentilesa d'haver exposat en aquesta nostra petita i volguda ciutat d'on radiquen alguns dels seus avant passats.

Resumirem: les característiques de l'art d'En Forn són l'amor a la llum i la destresa o agilitat. Aquest home és al nostre entendre l'artista ideal que fa art per la delícia o necessitat íntima de fer-lo, sense claudicacions ni concessions, i que, essent posseïdor de la tècnica pictòrica, torna obra el pensament de Caylus: «si bé l'agilitat del pinzell no és pas una de les parts essencials de la pintura, n'és al menys una de les més agradables i que en ret seductores les operacions».

En Rafel Forn, que actualment es troba a Cadaqués després d'haver passat uns dies a Figueres, aprofita

l'istiuada pera produir noves i belles obres. Nosaltres agraïrem a l'il·lustre pintor que en vulgui fer admirar les primícies de les seves futures produccions al públic figuerenc.

J. PUIG PUJADAS

Futurisme arquitectònic!

Un arquitecte italià, Antoni Sant'Elia és l'autor d'un manifest que a continuació reproduïm i que sembla la última paraula del *modernisme*. Cal confessar que és convenient de tant en tant conèixer i sentir la veu dels més exaltats; hi ha en el fons de les seves queixes,—moltes vegades,—veritats amargues, que són profitoses ensenyances que cal recollir.

Diu el futurista Sant'Elia:

Jo desprecio i combato: 1.er Tota la pseudo arquitectura de vanguardia, austríaca, hongaresa i americana. 2.^{on} Tota la arquitectura clàssica, solemne, hieràtica, escenogràfica, decorativa, monumental,

encantadora i agradable. 3.er L'embalsament, la reconstrucció i reproducció de monuments i palaus antics. 4.er Les línies verticals i horitzontals, les formes cúbiques i piramidals, de si estàtiques, greus opriments i absolutament fóra de la novíssima realitat.

Jo proclamo,—continua:

1.er Que l'arquitectura futurista és la arquitectura del càlcul, de l'audàcia temerària i de la simplicitat; l'arquitectura del ciment armat, del ferro, del cristall, del cartró, de la fibra textil i de tots els substitutius de la fusta, de la pedra i del maó, que permeten obtenir el màxim d'elasticitat i lleugeresa. 2.^{on} Que l'arquitectura futurista no és una àrida combinació pràctica i utilitària, sinó que permanence essent

art, això és, síntesi i expressió. 3.er Que les línies oblíquies i les elíptiques són dinàmiques i per sa mateixa naturalesa posseeixen una potència emotiva, mil voltes superior a la de les línies verticals i horitzontals, i que no pot existir una arquitectura dinàmicament integrada fora d'ella. 4.er Que la decoració, com qualsevolga sobreposat de l'arquitectura, és un absurde i que sols de l'ús del material cru, violentment colorejat, depèn la valor de l'arquitectura futurista. 5.er Que la inspiració hom ha que buscar-la en el novíssim món mecànic. 6.e Que l'arquitectura, com art de disposar les formes dels edificis, segons criteris preestablerts, ha acabat. 7.e Que l'arquitectura és l'esforç d'harmonitzar amb llibertat i gran audàcia, l'am-

bient de l'home. 8.e Que d'una arquitectura així entesa no pot néixer cap hàbit plàstic i linial, perquè els seus caràcters són la caducitat i transitorietat. Les cases duraran menys que nosaltres i cada generació fabricarà la seva ciutat...»

Convinguem, que totes aquestes afirmacions, tal vegada, no són tant futuristes, com es proposa Sant'Elia; el seu revolucionarisme té en certs moments, una sabor de revolucionarisme clàssic. Hi ha principis que sempre han sigut futuristes; són els homes que els apliquen els que els converteixen en despreciable classicisme.

R. G. C.

De l'ensenyament del dibuix en els oficis d'art

De les facultats crítiques

Els oficis d'art alhora que l'habilitat, manual i coneixement tècnics, exigeixen un gran desenrotllament de les facultats crítiques i de judici. Per això els productes d'art són entre les coses més preades del món. En l'organització de les escoles complementàries cal assignar el conreu i desvetllament d'aquelles facultats a les classes de dibuix i pràctiques d'obrador, quan siguin possibles.

Dos camins diversos han estat proposats per a l'ensenyament de l'art: un d'ells, dit acadèmic, procedeix per via analítica i és el que han seguit fins fa poc les escoles d'art d'arreu. En front d'aquest es presenta, d'algun temps en aquesta banda, un altre camí, anomenat sintètic, per contraposició a aquell.

Tractem d'analitzar l'essència d'un i altre.

El mètode acadèmic

El principi fonamental del mètode acadèmic d'ensenyar l'art podria concretar-se en una sola frase: *primerament cal aprendre a dibuixar*, és a dir, a obtenir una acurada representació dels cossos. En aquest mètode el dibuix decoratiu és deixat en segon terme.

Els principis de bellesa són en el mètode acadèmic basats en un anàlisi, adés de la natura, adés dels estils històrics. El dibuix esdevé un estudi de la natura, així com la creació de l'obra específica d'art esdevé una conseqüència de l'estudi dels diversos estils. L'art històric i la natura han de formar l'alumne en un treball que no tendeix a l'expressió de la seva personalitat. En el projecte de noves formes cal atènyer-se a estils determinats, dintre sempre dels canons de cada un d'ells.

L'alumne en aquest mètode ve a adoptar una situació passiva; de l'estudi pacient de la natura o de l'art històric ja n'hi pervindrà una apreciació de ço que és bell i satisfà les exigències artístiques de l'esperit humà, i que ell utilitzarà en les seves creacions basades en l'ordenació vers una finalitat, ja dels fets observats en la natura, ja dels fets d'art d'èpoques precedents.

La còpia d'estampa

Havem dit que el mètode acadèmic era essencialment analític. Els seus exercicis preferits són, en un principi la còpia de estampa, l'exercici fonamental, el qual exercici aporta poc profit d'educació espiritual no permetent a l'alumne la lliure manera d'expressar-se segons sa manera d'ésser, reduïda la seva tasca a un pur mecanisme de reproducció de línies i ombres. Els resultats de saber curar la pulcritud i precisió del traç no poden excusar el temps que d'ordinari es perd en aquest exercici, ja que poden assolir-se alhora que altres qualitats en la reproducció directa del natural.

El mètode sintètic

En front d'aquest procés d'ensenyament, s'aixeca el que hem dit sintètic.

Considerada la missió de l'educació artística com el desenrotllament d'una facultat, fàcilment s'observa que el mètode acadèmic no pot tenir en aquest sentit l'eficiència necessària.

Comparant les diverses manifestacions de les arts de l'espai poden distingir-se algunes idees com a fonamentals en totes elles. L'anàlisi d'aquestes idees ens suggerirà la teoria en què cal basar el mètode d'ensenyament artístic.

Coneguts els elements i primers principis de l'obra bella, cal començar amb ells un esforç de creació, encara que sigui solament una harmonia entre poques ratlles o punts. I d'aquest esforç es pot anar procedint en graus successius fins a les més complicades obres d'art. D'aquesta manera la situació de l'alumne és essencialment activa, tot just l'anàlisi en el qual és guiat pel professor li ha donat uns elements amb què començar a enginyar-

se, i procedint per aquest camí poden anar incorporant-se a aquest esforç així l'habilitat manual com l'estudi de la natura i el coneixement històric de l'art, però sempre considerada l'habilitat de dibuixar com un mitjà d'expressió i no una finalitat en si, i les obres d'art històric no com a models sinó com a exemples.

(Del llibre «Institucions d'ensenyament tècnic» publicat per la Comissió de Cultura, Ajuntament de Barcelona.)

Biblioteca Popular de Figueres

Vista perspectiva

Reproduïm la vista perspectiva de la Biblioteca Popular que la Mancomunitat de Catalunya construirà a Figueres, l'emplaçament de la qual serà el de la presó vella en el carrer Ample.

El cost de l'edifici està pressupostat en 43.000 pessetes, al qual import cal afegir el de mobiliari i llibres. Demés, la Mancomunitat paga del seu pressupost la bibliotecària i una auxiliar.

L'edifici Biblioteca consta d'una sala de lectura, capaç per a 25 llegidors, una sala destinada a conferències, i dependències per a la bibliotecària. Les dimensions totals de l'edifici són 17'50 per 13'00 metres.

L'autor del projecte que aquí reproduïm, és el distingit arquitecte de la Mancomunitat En Lluís Planas, qui amb el projecte de Figueres ha demostrat una vegada més les seves qualitats d'artista i ha sabut donar a l'edifici el caire que li era precís per a que estés en harmonia amb el seu emplaçament.

Hi ha el propòsit de què les obres comencin en el mes de Novembre.

Eclecticisme de la Bellesa

Si el veritable crític d'art no fos eclèctic per naturalesa i no estés dotat de la noble i majestuosa imparcialitat que els seus interessants arguments requereixen davant totes les escoles, l'exemple de la Bellesa seria prou per dar-li aquesta qualitat digna d'enveja.

Seria àdhuc amagar una de les veritats, filla de l'experiència, no fer constar aquesta propietat de la Bellesa que consisteix en no admetre preferències entre les escoles que la conreen, malgrat de la diversitat de les que existeixen i han existit.

A la Bellesa, totes les escoles li han estat pàtria i ningú l'ha vista deixar de ballar al Casino de dalt pel que dirien els del Casino de baix, mentre els Casinos s'han fet la competència, han combatut ells amb ells, s'han segat l'erba sota els peus, s'han bescantant i s'ho han dit tot veient-se els uns retuts i els altres enlairats, fins que han canviat el papers i les coses i les escoles que avui eren posades als núvols i portades en triomf, demà han estat posades a les potes dels cavalls del mateix carro del triomf.

Al bell mig d'aquesta terrible batalla les balances de la Bellesa no s'han decantat mai ni pels uns ni pels altres, veient-se tots els combatents afavorits per la divina essència pesada a terces i a quintars en tan enlairades balances.

Bon gust i mal gust, fortalesa i defallia, grandesa i migradesa, proporció i desba-

llestament, ordre i revolució, i llum i tenebres, han anat passant, passant i potser passaran per davant els homes sense espantar la Bellesa, que ha estat sempre de l'últim que li parla.

Si els crítics d'art per jutjar un obra no tenim més nord ni guia que la medicació de la quantitat en que aquesta divina qualitat hi radica i s'hi arrela, no podem trobar un exemple més digne d'imitació que la pròpia essència dels nostres afanyes, la qual passant al davant sense por ens senyala el camí i la carrera.

Crítics som i crítics serem, mentre la naturalesa ens ho mantingui, però malgrat de ser deixebles de la Bellesa ens guardarem prou de voler ser tant com ella, perquè si tal essència té dret a portar la seva imparcialitat fins a les últimes conseqüències, nosaltres com a homes, estem obligats a residir en el món de les escoles i dir quines són les millors i quines són les pitjors, deixant sempre de banda la major o menor quantitat de Bellesa que hagin assolit o assolixin.

Estem convençuts, que entre les escoles hi ha de tot com en tot bo i dolent; les ones són més adorables que les altres i, dades les tendències del cor humà, hi ha escoles que tenen més disposició que altres per satisfer-les. Però no podem assegurar mai que tal escola, pel sol fet de ser tal, assoleixi necessàriament major quantitat de la divina essència que les seves companyes o enemigues.

Trobar un criteri que permeti establir i demostrar la superioritat d'una escola damunt d'una altra té sempre el valor d'un

criteri secundari que no atany per res al primari, fonamentat en el judici que estableix el valor essencial d'una obra precisament per la seva essència.

L'experiència demostra que els principis estètics secundaris no poden ser sumats al principi essencial, perquè aquests i ells són quantitats heterogènies.

Trobada i demostrada la superioritat d'una escola i conquerits tots els homes a les seves lleis i preceptes, mancaria conquerir la bellesa que, enamorada de tendències més poc adequades al cor humà, a l'hora menys pensada fugiria de l'escola sense deixar ni rastre.

Jo podria assegurar sense gaire por d'equivocar-me, que els preceptes i les lleis ensenyades a Lotja satisfan molt més les tendències estètiques secundàries de l'home, que no la escola lliure i famosa del sublim Gaudí i el seu gran deixeble Jujol, però és cert i evident que la flama divina no crema l'obra dels que van a Lotja i en canvi encén i arbora les obres d'aquesta parella sense parell en l'art que conreen.

FRANCESC PUJOLS.

NOVES

FÉLIX DURAN

ha acabat el seu interessant estudi que sobre els escultors catalans del període gòtic venia publicant en la revista «Estudio».

BAGARIA,

el famós caricaturista, es troba a Barcelona per a invitar als artistes catalans a la Exposició de Bilbao.

L'ACADÈMIC M. SENART

en la última sessió de l'Acadèmia de les Inscripcions i Belles Lletres, de Paris, ha manifestat que segons compta el savi missioner M. Henry, que ha arribat de Rússia, les col·leccions científiques i dels museus, inclús les famoses de l'Ermitatge, del que havem parlat ja alguna vegada des d'aquestes planes, estan intactes i protegides per persones intel·ligents.

EL FAMÓS «EXPOLIARIUM»

del pintor Luna Novicio després de retocat s'ha instal·lat en una de les dependències del Palau de la Generalitat de Catalunya.

LES MURALLES

de Saragossa la reparació de les quals se està efectuant han proporcionat nous descobriments de gran valua arqueològica.

Demés de trobar-se restes d'àmfores romanes en quantitat important, s'ha vingut en coneixement que el nivell de la ciutat cesaraugustana era 3'40 metres més baix que el nivell de la població actual. Amb aquesta dada es projecta deixar al descobert la muralla.

UN MUSEU CURIÓS

s'instal·larà en el «Cryptal Palace», a Sydenham. Serà tot ell dedicat a la guerra que acaba de finir. Contindrà models de totes les armes usades en la guerra, de totes les banderes, de tots els llibres que a ella es refereixen, models de tots els vaixells que han pres part en els combats. Plànols geogràfics exposant les operacions militars. I, demés, una sala especial amb el retrat de tots els herois que han sigut condecorats amb la flor de la victòria.

A TARRAGONA

han estat trobats els restes del teatre romà en unes obres properes a l'emplaçament dels temples de Minerva i Venus.

FÉLIX DE GOYON

era el pintor predilecte dels reis. L'any 1913 pintà l'arxiducessa Zita, que més tard fou emperatriu d'Àustria. Als trenta anys pintà les seves millors obres, una de les quals, el seu autoretrat, es conserva en el Museu de Viena. Pintor favoregut per tota l'aristocràcia, busca en el seu art més que la semblança, l'harmonia de la línia, i l'encant dels colors.

Félix Goyon debutà en les *Internacionals* de Venècia.